

Novi biser vipavske doline

Vipava — gradić Gornje Vipavske doline u Slovenskom primorju, »susjed« rodnog mjesta poznatog skladatelja Stanka Premrla — dala je 22. siječnja 1972. posljednji pozdrav svome sinu Ivanu Ščeku, koji je tako iznenada zamijenio zemaljsku glazbu vječnom.

IVAN ŠČEK — ŠTEFAN KOVAČ
(1925 — 1972)

Rodio se 5. kolovoza 1925. godine u Vipavi. Otac mu je kovač, što je trebala biti i njegova budućnost. No krhko ga je zdravije usmjerilo u drugačiju kovačnicu. Postao je »kovač slovenske pjesme.«

»Ostavio si kovački nakovanj svojega oca te izabrao još teži rad u prosvjeti i kulturi. Tako je tvojim domom odjekivala pjesma čekića i pjesma glasovira.« (Jože Premrl)

Prvu glazbenu »pouku« dobio je u župnoj crkvi sv. Stjepana — Stefan u Vipavi. Nižu glazbenu školu završio je u Šempetru kod Gorice, a srednju 1954. godine u Ljubljani. Te se iste jeseni vjenča i nastani u Kopru, gdje preuzima službu nastavnika i pedagoga. Uz vođenje raznih pjevačkih zborova poučava gitaru, glasovir i glazbenu teoriju na muzičkim školama u Kopru, Izoli i Piranu, a glazbeni estetski odgoj na Kopranskoj gimnaziji, neko vrijeme i na talijanskoj gimnaziji. Za vrijeme takvog napornog rada nastavlja studij kompozicije u Ljubljani kod profesora Škerjanca. II stupanj studija završava 1962. godine, a 1964—66. još III stupanj i dobiva naziv »magister kompozicije«.

Prvo djelo njegovog pera jest poznato Tribučko kolo za mješoviti zbor iz 1952. godine. Time je započeo bogati opus slijedećih dvadeset godina. Zaslugom svoje supruge bilježio je u posebnu teku »datume rođenja« svake skladbe. Tako imamo popis svih djela, makar su se neka izgubila, posuđena u rukopisu i ne vraćena. Evo samo globalnog prikaza prema njegovim zapisima: vokalne a cappella 74, priredbe 7, samospjevi 10, komorne 11, vokalno instrumentalna 9 (kantate, baletne suite, operete), simfonijska djela 4, scenska muzika 6. Te su brojke relativne, jer često jedan redni broj sadrži čitavu zbirku. Tu su također uključene ujedno svjetovne i crkvene skladbe.

Od 1965. godine je naime preuzeo vodstvo crkvenog zbora u Kopru. Za nj se neumorno žrtvovao. Bio je ne samo glazbeni dirigent nego mnogo više duhovni dirigent toga zbora svojom iskrenom vjerom. Mnogo je doprinio i obogatio liturgijsko pjevanje svojim djelima. Prvi je u Sloveniji uglazbio kompletan misni obred: dionice svećenika i vjernika.

»Njegov je stvaralački opus značajan doprinos slovenskoj glazbenoj kulturi koju je obogatio svojom originalnom i samoniklom svježinom« (Ivan Silič). Dobio je Prešernovu nagradu za djelo »Balada«, češće sudjelovao na omladinskim festivalima i bio nagrađen kao skladatelj.

Bio je svestrano aktivan član svoga društva. »Izgubili smo nadarenog glazbenog stvaraoца i prijaznog glazbenog odgojitelja (pedagoga), posebno mladeži; suutemeljitelja »Društva prijatelja glazbe« u Kopru gdje je sudjelovao kao umjetnički savjetnik. Bio je stalni komentator koncerata posvećenih mladeži. Pomogao je kod osnivanja »Udruženja primorskih pjevačkih zborova« kao i kod »Glazbene omladine Slovenije«. (Ivan Silič)

Kao kompozitor poznat je pod imenom Štefan Kovač i to ne bez značaja: Štefan — zaštitnik župne crkve u Vipavi, Kovač — očevo zanimanje. Nosile su ga također riječi skladatelja — susjeda Stanka Premrla koji mu jednom ovako izražuje svoje zadovoljstvo:

»Radujem se tvojim pothvatima i zalaganjima. Ti ćeš nastaviti moje djelo!« Bio je vjeran tim riječima. Sa svojim je zborom davao koncerte širom domovine i budio zanimanje za slovensku glazbu. Posljednji koncert održali su u Knežaku 16. siječnja, četiri dana prije smrti. Njegov ga je Gospodin uzeo k sebi usred nedovršenih planova.

U subotu 22. siječnja u 10 sati prije podne bio je u Kopru oproštaj od pokojnika, kome je predsjedavao otac biskup dr. Janez Jenko. Crkveni zbor pjevao je njegovu skladbu »Ja sam uskrsnuće i život...« Pjevali su još dječji zbor pripremljene glazbene škole, mješoviti zbor iz Izole i zbor Koparske gimnazije. U ime glazbene škole i gimnazije govorio je direktor glazbene škole u Kopru Miran Hasl. Prisutno je bilo i mnogo mladeži, koja je u njemu izgubila vjernog prijatelja, brata, oca.

Na želju pokojnikovih još živih roditelja i ostalih bio je prevezen u rodnu kuću u Vipavu.

Sprovod je vodio biskupski tajnik Metod Pirih. Koncelebrirala su dva prijatelja, zemljaka pokojnog profesora, braća Rafko i Stanko Premrl, profesori u Staroj Gorici. Prisustvovalo je još 14 svećenika.

Od kuće ga je pjesmom otpratio muški oktet iz Kopra, te udruženi muški zborovi Gornje Vipavske pod dirigentom dr. Požarjem. Pod misom je kroz suze pjevao crkveni zbor iz Kopra. Dirigent im mrtav, ali kroz njegove skladbe odjekuje čvrsta vjera u uskrsnuće. Naročito je bio dirljiv 26. psalam između čitanja: »Gospodin je moja svjetlost i moj spas, koga da se bojim?«

Pokojnikovo tijelo nosili su profesori glazbene škole iz Kopra. Na groblju je rastanak bio kratak zbog nemilosrdne vipavske bure.

Posljednji je pozdrav u ime vipavskog prosvjetnog društva izrekao Jože Premrl završivši pitanjem: »Zar je zaista bila potrebna tvoja smrt da bi rodila sjeme novih kovača slovenskog pjevanja?« Koparski muški oktet i muški zborovi Gornje Vipavske su još pjevali nad otvorenim grobom dok su se prisutni vraćali svojim domovima.

Cecilija Kobal

Albert Alain

19. listopada 1971. u dobi od devedest i jedne godine života, umro je francuski umjetnik na orguljama Albert Alain (1880—1971). Od 1924. je bio orguljaš u St. Germain-en-Laye. Poznat je po svojim motetima i skladbama za orgulje, ali je još glasovitiji po svojoj djeci, francuskim glazbenicima i umjetnicima na orguljama Jehan, Olivier i Marie-Claire.

Jehan, najstarije dijete (1911—1940) je francuski skladatelj i veliki umjetnik na orguljama. Učio je kod Dukasa i Dupréa te pisao vokalna djela, tri mise i dvadeset i pet skladbi za orgulje. U skladbama se nastoji udaljiti od upliva Francka i Tournemirea, a približiti Messiaenu. Autentičan je i originalan, pun osjećajnosti i presmione nastranosti. Osobito je poznat po skladbi za orgulje »Litanies«. Umjetnik, koji je u glazbi imao još mnogo reći, poginuo je braneci domovinu kod Saumura u lipnju 1940.

Oliver (1918), francuski orguljaš i skladatelj završio je književnost na Sorboni i glazbene nauke kod T. Aubina i O. Messiaena na Konzervatoriju u Parizu. U rodnome mjestu St. Germain-en-Laye bio je zborovođa, dirigent i upravitelj Konzervatorija. Od 1961. je direktor glazbene škole »Cesar Franck« u Parizu. Predaje glazbenu analizu, kompoziciju i čitanje partitura. Sklada zborove, oratorije, za orgulje i za glasovir. Glazbeni je dopisnik Figaroa. Sva mu se djela, a osobito teoretska, odlikuju izvanrednom jasnoćom.

Marie-Claire (1928) je francuska umjetnica na orguljama. Diplomirala je na pariškom Konzervatoriju kod M. Durufléa i M. Dupréa. Snimala je mnogo za orgulje, osobito J. S. Bacha i stare francuske majstore, te se proslavila na mnogim međunarodnim orguljaškim natjecajima. Harmonizira francuske pučke popijevke.

A. M.

Robert Bernard

2. svibnja prošle godine umro je francusko-švicarski skladatelj, pijanist, dirigent, glazbeni kritičar i pisac Robert Bernard. Rodio se u Ženevi 1900. (Švicarska) gdje je učio književnost, povijest, glasovir i kompoziciju. Od 1925. stalno je živio u Parizu. Bio je profesor na Internacionalnom Konzervatoriju, na Schola Cantorum i dirigent u crkvi Saint-Esprit. Među skladbama najviše mu se ističu djela zborne i komorne glazbe. I ako se u njima osjeća utjecaj Fauréa, Debussyja, Stravinskog, Roussela i Bartòka ipak su iskrena, ozbiljna i prava umjetnost a temelje se na arhitektonskim oblicima i robustnoj polifoniji. Godine 1939. naslijedio je H. Pruniéresa i postao glavni urednik časopisa »La Revue Musicale«, gdje se istakao kao odličan glazbeni pisac i propagator francuske glazbe. Među njegovim djelima, osim četiri sveska »Histoire de la Musique«, ističu se knjige »C. Franck et son école«, »La musique et le peuple«, »L'originalité en musique«, »Les caractéristiques de la musique française«, »Les tendances de la musique française moderne« i jedan svezak o Albertu Rousselu, kojega je mnogo proučavao, poznavao i cijenio.

A. M.